

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın *İçişleri Bakanı* tarafından Anayasa'nın 98'inci ve TBMM iç tüzüğü'nün 96 ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.
03.02.2026

Nevroz Uysal Aslan

Şırnak Milletvekili

Türkiye'de Kürt meselesi bağlamında yaklaşık kırk yılı aşkın süredir devam eden silahlı çatışma süreci, yalnızca güvenlik politikalarıyla sınırlı kalmamış; hukuk düzeni, toplumsal barış ve devlet-yurttaş ilişkileri üzerinde derin ve kalıcı etkiler yaratmıştır. Bu süreç boyunca yaşanan can kayıpları, zorla/zorunlu göçler, yoksullaşma ve kuşaklar arası travma, özellikle çatışma bölgelerinde yaşayan yurttaşların hayatlarını belirleyen temel gerçekliklerden biri olmuştur. Çatışmanın yarattığı bu çok katmanlı tahribat, geçmişte kalmış bir olgu olmayıp, güncel idari ve hukuki uygulamalar üzerinden yeniden ve yeniden üretilmektedir.

Bu tarihsel arka planın güncel bir yansıması olarak, çatışmalı sürecin hukuki ve idari alana taşınan sonuçları bugün de farklı biçimlerde karşımıza çıkmaktadır. Bu çerçevede, çatışmalarda yaşamını yitiren Hêzên Parastina Gel (HPG)'li kişilerin aileleri hakkında Jandarma Genel Komutanlığı tarafından tazminat talebiyle icra ve dava süreçleri başlatıldığı görülmektedir. Söz konusu taleplerin hukuki dayanağı olarak Borçlar Kanunu'nun 49. maddesi gösterilmekte; ailelerin, yakınlarının eylemlerinden dolayı "haksız fiil sorumluluğu" kapsamında tazminatla yükümlü oldukları ileri sürülmektedir.

Nitekim bu uygulamanın somut ve çarpıcı bir örneğinde; 2021 yılında meydana gelen bir çatışmada hayatını kaybeden bir askerin ölümüyle ilgili olarak, kimin sorumlu olduğunun tespit edilemediği açıkça belirtilmesine rağmen, Jandarma Genel Komutanlığı tarafından üç HPG'linin ailesinden 180 bin TL tazminat talep edildiği anlaşılmaktadır. Olayda ne fiili gerçekleştiren kişi ne de sorumluluğa ilişkin herhangi bir belirleme yapılamamışken

sorumluluğun doğrudan ailelere yöneltilmesi; hukukun temel ilkeleri bakımından ağır bir çelişki yaratmaktadır.

Oysa Borçlar Kanunu'nun 49. maddesi, kusura dayalı bireysel sorumluluk ilkesini düzenlemekte olup; fiili işleyen kişi dışında, üçüncü kişilere otomatik ve sınırsız bir mali sorumluluk yüklenmesini öngörmemektedir. Buna rağmen, somut olayda olduğu gibi kusur, fiil ve illiyet bağına ilişkin herhangi bir tespit bulunmaksızın, doğrudan ailelere yönelinmesi; hukuki güvenlik, belirlilik ve öngörülebilirlik ilkeleriyle açıkça çelişmektedir. Bu yaklaşım, ceza ve sorumluluğun şahsiliği ilkesinin fiilen askıya alınması anlamına gelmektedir.

Daha da vahimi, bu uygulamanın çatışmalarda yaşamını yitiren HPG'lilerin sanki düzenli ve sabit bir gelire sahipmiş, geride miras bırakmış ve bu miras ailelerince devralınmış gibi bir varsayıma dayanmasıdır. Çatışma koşullarında yaşamını yitiren kişilerin, sosyal güvenceye, sigortaya ya da miras bırakabilecek bir ekonomik varlığa sahip olduğu yönünde hiçbir hukuki ve fiili gerçeklik bulunmamaktadır. Buna rağmen, ailelerin, devletin kolluk gücü tarafından yüksek meblağlı tazminat talepleriyle karşı karşıya bırakılması, hukukun cezalandırıcı bir araca dönüştürüldüğünü göstermektedir.

Bu noktada dikkat çekici olan bir diğer husus ise, ekonomik bir varlık, malvarlığı ya da hukuken intikal edebilecek herhangi bir miras bırakmadığı açık olan kişiler üzerinden, ailelerin fiilen redd-i mirasa zorlanmasıdır. Ortada reddedilecek maddi bir miras bulunmamasına rağmen, ailelerin borç tehdidiyle karşı karşıya bırakılması; hukuki bir zorunluluktan ziyade, sembolik bir mirasın reddinin dayatılması anlamına gelmektedir.

Bu sembolik miras; yaşamını yitirmiş bir yakınla kurulan bağın, hafızanın ve aidiyetin inkar edilmesinin talep edilmesidir. Ailelerden beklenen, gerçekte var olmayan bir ekonomik yükümlülüğün kaçınmak değil; çatışmada yaşamını yitiren yakınlarıyla olan tarihsel, duygusal ve siyasal bağlarını da reddetmeleridir. Bu yönüyle tazminat ve icra tehdidi, hukuki bir alacak takibinden çok, itaat ve inkar üretmeye yönelik bir baskı mekanizmasına dönüşmektedir.

Bu yönüyle söz konusu uygulama, yalnızca bireysel bir hukuki ihtilaf değil; çatışmalı sürecin mali sonuçlarının ailelere yüklenmesi, kolektif sorumluluk anlayışının fiilen işletilmesi ve Kürt meselesinin güvenlikçi ve cezalandırıcı bir akılla yönetilmeye devam edildiğinin güncel bir göstergesidir. Devletin, kendi güvenlik politikalarının yarattığı sonuçları yurttaşlara rücu

etmesi; hukuku sembolik tasfiye ve bastırma aracı olarak kullanması. toplumsal barışı, adalet duygusunu ve birlikte yaşama iradesini derinden zedeleyen ağır bir tablo ortaya çıkarmaktadır.

Bu bağlamda;

1. Çatışmalarda yaşamını yitiren Hêzên Parastina Gel (HPG)'lilerin aileleri hakkında, Jandarma Genel Komutanlığı tarafından tazminat talebiyle icra ve dava süreçleri başlatılmasına ilişkin Bakanlığınızca verilmiş yazılı veya sözlü bir talimat, genelge ya da onay bulunmakta mıdır?
2. Söz konusu tazminat taleplerinde Borçlar Kanunu'nun 49. maddesinin dayanak gösterilmesi, Bakanlığınızca hangi hukuki değerlendirmeye dayanmaktadır? Bu madde kapsamında ailelere atfedilen somut kusur, fiil ve illiyet bağı nedir?
3. Bu dosyalarda, ailelerin tazminat sorumluluğuna esas alınan somut kusur, fiil ve illiyet bağı neye dayanmakta; bu unsurlar hangi bağımsız ve nesnel değerlendirmeye ortaya konulmuştur?
4. Çatışma koşullarında yaşamını yitiren kişilerin. sabit bir gelire veya miras bırakabilecek ekonomik bir varlığa sahip olduğu yönünde Bakanlığınızın elinde herhangi bir resmi veri ya da tespit bulunmakta mıdır?
5. Son beş yıl içerisinde, çatışmalarda yaşamını yitiren kişilerin aileleri hakkında Jandarma Genel Komutanlığı tarafından kaç tazminat davası ve icra takibi başlatılmıştır?
6. Bu işlemlerin illere göre dağılımı nedir? Kaçı sonuçlanmış, kaçı halen derdesttir?